

УДК 785:780.614.13(477)

Цитування:

Кубік О. Є. Національна заслужена капела бандуристів України імені Г. Майбороди: історія функціонування та пріоритетні засади творчості. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2023. № 3. С. 270–275.

*Кубік Ольга Євгенівна,
аспірантка*

*Прикарпатського національного університету
імені Василя Стефаника
<https://orcid.org/0000-0002-5277-8266>
ksanyok@ukr.net*

Kubik O. (2023). H. Maiboroda National Honoured Bandura Choir of Ukraine: History of Functioning and Priority Principles of Creativity. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 3, 270–275 [in Ukrainian].

НАЦІОНАЛЬНА ЗАСЛУЖЕНА КАПЕЛА БАНДУРИСТІВ УКРАЇНИ ІМЕНІ Г. МАЙБОРОДИ: ІСТОРІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ПРІОРИТЕТНІ ЗАСАДИ ТВОРЧОСТІ

Мета статті – визначення провідних тенденцій діяльності одного з найстаріших професійних творчих колективів – Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. Майбороди в контексті розвитку академічного народного вокально-інструментального мистецтва. **Методологію дослідження** визначають загальні – філософсько-діалектичні та історичні принципи, системний та компаративний підходи, а також спеціальні музикознавчі методи – стосовно дослідження бандурного інструментарію, концертно-гастрольної діяльності, тенденцій формування репертуару, персоніологічних аспектів музичної творчості. **Наукову новизну** статті становить системний аналіз творчої діяльності Національної заслуженої капели бандуристів ім. Г. Майбороди крізь призму академізації народного вокально-інструментального мистецтва, розвитку ансамблевого бандурного виконавства, вибору й оптимізації бандурного інструментарію, формування репертуарних засад, внеску провідних керівників і диригентів колективу у його професійне становлення, співпраці з композиторами та солістами, тематичного принципу в організації концертних та гастрольних програм. **Висновки.** Національна заслужена капела бандуристів України ім. Г. Майбороди – унікальний колектив з багатою історією, акумулюванням і синтезуванням традицій як народного музикування – кобзарства, так і академічних хорових традицій. Понад столітнє функціонування капели стало увиразненням культурних особливостей часових періодів розвитку бандурної творчості та виконавства: на рівні удосконалення інструментарію, залучення до бандур інших народних та академічних інструментів, підбору чоловічих голосів, вибору фактури хорового співу та інструментальної гри, жанрово-тематичних напрямів репертуару, співпраці з солістами та диригентами, широкої географії концертно-гастрольної діяльності. Пріоритетними напрямками репертуару капели стали фольклорні зразки в акапельній та вокально-інструментальній репрезентації та композиторському опрацюванні, оригінальні твори та аранжування українських і зарубіжних композиторів, які охоплюють історичні, козацькі, ліричні, жартівливі, стрілецькі пісні, шевченкіану, пісні УПА, сучасні патріотичні твори.

Ключові слова: бандурне мистецтво, народне вокально-інструментальне мистецтво, колективне народно-інструментальне мистецтво, ансамбль бандуристів, капела бандуристів, академізація, репертуар, творчість композиторів, концертна діяльність.

Kubik Olha, Postgraduate Student, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

H. Maiboroda National Honoured Bandura Choir of Ukraine: History of Functioning and Priority Principles of Creativity

The purpose of the article is to identify the leading trends in the activity of one of the oldest professional creative teams – the H. Maiboroda National Honoured Bandura Choir of Ukraine in the context of the development of academic folk vocal and instrumental art. **The research methodology** is determined by general philosophical, dialectical and historical principles, systematic and comparative approaches, as well as special musicological methods for the study of bandura instruments, concert and touring activities, repertoire formation trends, and personological aspects of musical creativity. **The scientific novelty** of the article is a systematic analysis of the creative activity of the H. Maiboroda National Honoured Bandura Choir through the prism of academicisation of folk vocal and instrumental art, development of ensemble bandura performance, selection and optimisation of bandura instruments, formation of repertoire principles, contribution of leading directors and conductors of the band to its professional formation, cooperation with composers and soloists, and the thematic principle in organising concert and touring programmes. **Conclusions.** The H. Maiboroda National Honoured Bandura Choir of Ukraine is a unique collective with a rich

history, accumulation and synthesis of both folk music traditions – kobzarism and academic choral traditions. More than a century of the choir's functioning has become an expression of the cultural peculiarities of the time periods of bandura creativity and performance: at the level of improving the instrumentation, involving other folk and academic instruments in banduras, selecting male voices, choosing the texture of choral singing and instrumental playing, genre and thematic directions of the repertoire, collaborating with soloists and conductors, and a wide geography of concert and touring activities. The priority directions of the repertoire of the choir are folklore samples in a cappella and vocal-instrumental representation and composer's elaboration, original works and arrangements of Ukrainian and foreign composers, covering historical, Cossack, lyrical, humorous, riflemen's songs, Shevchenko's songs, UPA songs, and modern patriotic works.

Keywords: bandura art, folk vocal and instrumental art, collective folk and instrumental art, bandura ensemble, bandura chapel, academisation, repertoire, composers' works, concert activity.

Актуальність теми дослідження. Ансамблеве бандурне мистецтво сучасності має вже свої як усталені форми, репертуар, манеру і стиль виконання, так і постійно перебуває в інноваційних, часом експериментальних пошуках. Ансамблі розрізняються переважно за складом (голосів чи інструментів) та їх кількістю. До числа великих ансамблевих колективів, на відміну від камерних, входять ансамблі бандуристів (від 10 чоловік), капели бандуристів, а також оркестри народних інструментів, складовою яких є оркестрова група бандур.

Один з найвідоміших і найдавніших за історією бандурних колективів в українській культурі є Національна заслужена капела бандуристів України імені Г. Майбороди. Її історико-виконавський творчий шлях охоплює вже понад століття, а професійні здобутки позначені виразними успіхами.

Аналіз досліджень і публікацій. Колективне бандурне мистецтво неодноразово поставало в об'єктиві як публіцистичних, так і наукових досліджень О. Бенч, О. Бобечко, О. Ваврик, С. Вишневської, В. Дутчак, В. Єсіпка й Іваниша А., Б. Кирдана й Омельченка А., І. Лісняк, Л. Мандзюк, В. Мішалова, Н. Морозевич, Г. Хоткевича, Я. Черногуза, Л. Яценка, ін. А зокрема, аналізу діяльності капели присвячені історико-публіцистичні видання Я. Черногуза, Л. Яценка, окремі статті в періодиці України різних років. Творчі здобутки та історія функціонування Капели бандуристів ім. Т. Шевченка (США), як зарубіжної діаспорної мистецької вітки колективу (з 1944 р.), знайшла відображення у наукових дослідженнях В. Дутчак, Г. Карась, У. Самчука, численних рецензіях у світі.

Проте, до сьогодні діяльність провідного українського бандурного колективу не проаналізована з позиції її системного функціонування, формування репертуару, мистецьких векторів творчості її керівників, диригентів, солістів, майстрів бандур, педагогів.

Мета статті – визначення провідних тенденцій діяльності професійного творчого колективу – Національної заслуженої капели

бандуристів України ім. Г. Майбороди в контексті розвитку академічного народного вокально-інструментального мистецтва.

Виклад основного матеріалу. На відміну від традиційного кобзарства, що має сольний характер, ансамблеві бандурні форми акумулювали й синтезували провідні тенденції української музичної культури, що постають з фольклорного автентичного колективного музикування та з філософії кобзарства як уособлення національної ментальності, з однієї сторони, та впливів академічної музики, розвитку музичної освіти, виконавства, концертної діяльності, з іншої. Серед академічних пріоритетними впливами слід відзначити традиції багатой української хорової культури. Саме завдяки синтезуванню кобзарських традицій, народно-інструментальних автентичних ансамблевих традицій, а також хорової академічної культури, на початку ХХ ст. сформувалося підґрунтя для появи нового музичного напрямку – ансамблевого бандурного виконавства. Сольне виконання (сольний спів і гра) кобзарів-бандуристів стало основою ансамблевого музикування у таких критеріях як бандурний інструментарій, акомпануючий до співу, чоловіче представництво, патріотичний та духовний репертуар, спрямований на моральне виховання слухачів. Окрім цього, перший експеримент ансамблевого музикування кобзарів-бандуристів, здійснений Гнатом Хоткевичем на XII Археологічному з'їзді в Харкові (1902 р.), означив інші проблеми колективної гри – потребу вибору й уніфікації інструментарію, типу і способів виконання, строю бандур [11, 45].

Значну роль у розвитку і популяризації бандурного мистецтва відіграв Василь Ємець¹ – засновник першої кобзарської капели в Києві 1918 р. Це стало початком професійного ансамблевого виконавства бандуристів в Україні та за її межами [13]. Гетьман П. Скоропадський, який опікувався колективом, винайняв приміщення для капели у театрі Бергоньє (тепер – приміщення Національного театру ім. Л. Українки). І 3 листопада 1918 року відбувся успішний

концерт Першого Кобзарського хору. На завершення концерту прозвучав гімн «Ще не вмерла Україна» на слова П. Чубинського, музику М. Вербицького [7, 79–80].

З приходом в Україні Радянської влади (1919 р.) спершу починається сприятливий режим для бандурного колективного виконавства. У «Проекті другої п'ятирічки по мистецтву» було кілька пунктів щодо бандурних колективів: створення ансамблів бандуристів по одному на промислове місто...» [11, 47]. На зразок Київської капели у інших обласних центрах створюються численні ансамблі і капели бандуристів. Серед таких самодіяльних капел вирізнялася Полтавська (1925 р.), яка швидко засвідчила виразний професійний ріст. Керівником і засновником колективу став Володимир Кабачок², а консультантом – Г. Хоткевич³, який розробив для колективу оригінальну систему навчання [11, 47; 5, 123]. Полтавська капела стала базою для фахової підготовки бандуристів, через високий професіоналізм отримала звання «Державна зразкова капела УРСР», була удостоєна Першої премії на Всеукраїнській олімпіаді (Харків, 1931 р.) та Всесоюзній олімпіаді в Москві (1932 р.) [23, 28]. Серед майстрів, які виготовляли інструменти для обох провідних капел (київської та полтавської), – В. Тузиченко, К. Німченко, С. Лобко, С. Снегірьов, Г. Паліївець, а також В. Кабачок, М. Опришко, Ю. Барташевський, С. Міняйло [11, 47]. Полтавський колектив переїздить до Києва (1934 р.), його учасники увійшли до складу Державної хорової капели «Думка» та об'єднаної бандурної капели, що постала у 1935 р. на базі Київського та Полтавського колективів. Була створена Перша зразкова капела бандуристів, керівником якої стає М. Михайлов.

Попри творчі завдання, колектив ретельно контролювався тогочасним режимом. Репресії проти представників традиційного і професійного кобзарства позначилися на мистецькому рівні як колективів, так і загалом розвитку бандурного виконавства [4, 169].

Серед керівників капели слід відзначити Володимира Кабачка (1925–1934), Миколу Опришка (1930–1933), Миколу Михайлова (1934–1936), Дмитро Балацького (1937–1938), Данила Піку (1938–1941), Григорій Китастого (1941–1944 у німецькій окупації), Олександра Мінківського (1946–1974), Григорія Кулябу (1974–1977), Миколу Гвоздя (1977–2010), Віктора Скоромного (2010–2013), Юрія Курача (з 2013 р. і дотепер). Кожен із згаданих керівників капели формував і розширював репертуар колективу, сприяв його професійному росту, концертно-гастрольній

діяльності.

Опришко Микола – керівник капели з 1930 р., професійний хоровий диригент. Учасники капели використовували київську та харківську манеру гри, репертуар теж доповнювався новими творами. Серед відомих композицій – «Забіліли сніги» (обр. М. Лисенка), «Закувала та сива зозуля» (П. Ніщинського), «Гаю, гаю, зелен розмаю» (обр. М. Леонтовича), «Ой, дуб, дуба» (обр. М. Михайлова) та інші, були також і революційні твори. З 1936 по 1938 роки внаслідок репресій НКВС багато бандуристів були на засланні, загинули у в'язницях. Та попри всі випробування капела продовжує функціонувати.

Отже перша половина ХХ ст. стала періодом формування нового напрямку в академічному народно-інструментальному мистецтві – бандурного ансамблевого виконавства.

У часи Другої світової війни бандуристів Державної зразкової капели не евакуювали в тил, вони були мобілізовані на фронт, проте капела все-таки продовжила своє функціонування в окупаційному Києві. Григорій Китастих наприкінці 1941 року об'єднує бандуристів капели і відроджує її діяльність. Колектив закріпив нову назву «Капела бандуристів імені Тараса Шевченка». В 1942 році весь склад колективу вивезли до Німеччини. Бандуристи гастролюють містами Німеччини, а у 1949 році покидають європейський континент і переселяються на постійне місце проживання у Детройт (США) [10].

Відновлення діяльності колективу в Україні відбулося вже у повоєнний час. Творче життя Державної капели бандуристів налагоджується з приходом до керівництва Олександра Мінківського (1946–1974). Кількість учасників налічувала сорок чоловік [23, 43]. Завдяки майстрові Іванові Скляру та його команді, капела отримала нові інструменти з перемикачами. З 1954 року запрацювала чернігівська музична фабрика, де виготовляли бандури О. Корнієвський, М. Єщенко, Й. Ментей, А. Попов, І. Гладилін, М. Мартинчук та інші. Для колективу були виготовлені не тільки бандури-прими, але й повна оркестрова група бандур (альти, баси). Це дозволило виконувати складні інструментальні твори [23, 45]. Також до інструментального складу капели входять цимбали, баяни, сопілки, ударні (тулумбаси, бубни, тарілки, ін.).

У 1951 році колективу було присвоєно звання Державної заслуженої капели бандуристів УРСР. Колектив успішно гастролював Польщею, Румунією,

Чехословаччиною, Болгарією, Японією. У 1962 році було відкрито навчальну студію при капелі для співаків-хористів, які не володіли інструментом або ж потребували удосконалення гри. Студію очолив фаховий бандурист Микола Гвоздь, викладали провідні педагоги того часу – С. Баштан, А. Омельченко, А. Маціяка, В. Лобко, ін. [23, 52]. Капела у 1983 році була удостоєна звання лауреата Державної (сьогодні – Національної) премії України імені Тараса Шевченка. Репертуар капели за час керівництва народного артиста М. Гвоздя поповнився творами В. Кирейка, О. Білаша та ін. Також з капелою виступали провідні співаки-солісти України – народні артисти М. Стеф'юк, Д. Гнатюк, А. Кочерга, М. Огренич, А. Солов'яненко та ін., драматичні акторичитці – народні артисти України С. Максимчук, Н. Крюкова, А. Паламаренко [23, 68]. Колектив поступово починає залучати до репертуару і духовну хорову музику, зокрема, твори А. Веделя, Д. Бортнянського, М. Леонтовича, К. Стеценка, М. Березовського, О. Кошиця [23, 61–62]. У 1995 р. колективу було присвоєно ім'я Георгія Майбороди, композитора, твори якого також увійшли до репертуару капели. У 2010 році колектив очолює В. Скоромний. Під його керівництвом виконуються відомі академічні зразки хорів з опери «Ріголетто» Д. Верді, «Хор мисливців» з опери «Вільний стрілець» К. Вебера [23, 71–72].

З 2013 році Національною заслуженою капелою бандуристів України імені Г. Майбороди керує Юрій Курач (генеральний директор і художній керівник колективу, народний артист України). Керівник часто практикує спільне виконання капели з відомими співаками-солістами – Н. Матвієнко, Т. Штондою, братами Приймаками, С. Чахоян, В. Іваненко та іншими. Ю. Курач подбав не лише про національно спрямований, але й унікальний питомий репертуар для колективу – історичні пісні, пісні січових стрільців, УПА, колядки, щедрівки, а також твори а capella – «Ой чого ти почорніло» і «Зоре моя вечірняя» (сл. Т. Шевченка), народні канти «Ой зійшла зоря», «Через поле широкее», стрілецькі пісні «Тиха вода», «Засяяло сонце золоте», колядки та щедрівки «А в нашого пана», «А вчора звечора» та багато інших. Важливу роль у творчому житті колективу відіграють Володимир Маруніч – завідувач музичної частини, автор численних оркестровок творів репертуару капели; Олексій Бояр – диригент капели. Капела бандуристів упродовж останнього десятиліття записала 10 компакт-дисків, на яких зафіксована широка репертуарна панорама творчості колективу. У

колективі яскраво проявили себе талановиті солісти – співаки та інструменталісти, зокрема виконавець на старосвітській бандурі Сергій Захарець. Також діє два секстети, квінтет «Булава» (кер. – Ярослав Великий); інструментальні ансамблеві твори також виконують віртуози-цимбалісти капели – Ігор Теуту та Василь Дутчак [23, 88]. Також яскравою творчою особистістю в колективі є Іван Ткаленко – розробник міді-електробандури, власник цеху-майстерні з реставрації бандур та виготовлення підставок.

Сьогодні капела налічує понад 70 артистів. Їх концертні виступи проходили у зоні АТО, перед українськими збройними частинами, а також за кордоном – у Франції, Канаді, Польщі та ін. За підтримки Українського культурного фонду було яскраво відзначено 100-річчя заснування Київської капели бандуристів України: відбувся концертний гастрольний тур Україною, а 19–22 жовтня 2018 року у Києві відбувся Міжнародний форум бандуристів. В його рамках відбулася науково-практична конференція, був проведений історичний концерт, де об'єдналися у концертній програмі дві капели – США та України, як дві вітки колективу – материкової та діаспорної [10].

В останні роки Капела підготувала ряд тематичних концертних програм, з якими концертувала Україною – «Заспіває, засміється...», «Пісенна Україна», «Бандуристе, орле сизий», «Ціла вічність – від струни до струни», «Свою Україну любить...», «О Україно, о рідна ненько...» та ін. Учасники капели бандуристів у період російсько-української війни активно долучилися до захисту України і на реальному фронті (Д. Романчук, І. Ткаленко, Г. Нечаєв, Р. Ратушний), і на культурно-мистецькому. Так упродовж 2022–2023 рр. Капела здійснила ряд благодійних мистецьких проєктів на підтримку ЗСУ по містах України, Польщі, Чехії, Словаччини, Німеччини, Австрії.

Наукову новизну статті становить системний аналіз творчої діяльності Національної заслуженої капели бандуристів ім. Г. Майбороди крізь призму академізації народного вокально-інструментального мистецтва.

Висновки. Національна заслужена капела бандуристів України ім. Г. Майбороди – унікальний колектив з багатою історією, акумулюванням і синтезуванням традицій як народного музикування – кобзарства, так і академічних хорових традицій. Понад столітнє функціонування капели стало увиразненням культурних особливостей часових періодів розвитку бандурної творчості та виконавства: на рівні удосконалення інструментарію,

залучення до бандур інших народних та академічних інструментів, підбору чоловічих голосів, вибору фактури хорового співу та інструментальної гри, жанрово-тематичних напрямів репертуару, співпраці з солістами та диригентами, широкої географії концертно-гастрольної діяльності. Пріоритетними напрямами репертуару капели стали фольклорні зразки в акапельній та вокально-інструментальній репрезентації та композиторському опрацюванні, оригінальні твори та аранжування українських і зарубіжних композиторів, які охоплюють історичні, козацькі, ліричні, жартівливі, стрілецькі пісні, шевченкіану, пісні УПА, сучасні патріотичні твори. Концертно-гастрольна діяльність капели в Україні та за кордоном сприяла не лише збереженню та популяризації національних музичних традицій (на рівні інструментарію та ансамблево-хорового співу), але й ідентифікації української музичної культури, її питомій вартості, відмінності від інших.

Примітки

¹ Ємець Василь (1890–1982) – харківський бандурист, віртуоз-соліст, «кобзар у фрак», керівник Школи бандуристів у Катеринограді (1913), Празі й Подебрадах (1923–1926), організатор Першої капели бандуристів (Київ, 1913), Другої капели бандуристів (Прага, 1925), автор книги «Кобза і кобзарі» (Берлін, 1922). У 1940-му році переїхав на постійне місце проживання до США (Каліфорнія).

² Володимир Кабачок (1892–1957) – український бандурист, педагог, диригент. Організатор Полтавської капели бандуристів (1925), з 1945-го року – викладач бандури у київському музичному училищі ім. Р. Глієра. Серед його випускників – С. Баштан, А. Маціяка, перше жіноче тріо – В. Третякова, В. Павленко і Т. Поліщук, ін.

³ Гнат Хоткевич (1877–1938) – український письменник, фольклорист, композитор, бандурист, педагог, музичний і театральний діяч.

Література

1. 100 УКБ. Українська Капела бандуристів Північної Америки ім. Т. Шевченка. «З Україною в серці». Буклет ювілейного гастрольного туру. Україна 18–28.10.2018. 16 с.
2. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів: Актуалізація звичасвої традиції: монографія. К.: Редакція журналу «Український Світ», 2002. 440 с.
3. Бобечко О. Ю. Бандурне мистецтво ХХ століття в контексті процесів фемінізації: автореф. дис. ... канд. мистецтвозн.: 17.00.03 – музичне мистецтво. / Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Львів, 2013. 20 с.
4. Ваврик О. Кобзарські школи в Україні.

Тернопіль: Збруч, 2006. 223 с.

5. Вишневецька С. Еволюція феномену співу в бандурній виконавській традиції: дис. ... канд. мистецтвознав. : 17.00.03 / Львів. нац. муз. акад. ім. М. В. Лисенка. Львів, 2011. 254 с.

6. Дутчак В. Ансамблевий вид виконавства на бандурі: історія і сучасність (вступна стаття). «Любіть Україну». Збірник творів для ансамблів бандуристів. Упорядкування та аранжування В. Дутчак. Івано-Франківськ: Плай, 2003. С. 3–12.

7. Дутчак В. Бандурне мистецтво українського зарубіжжя: монографія. Івано-Франківськ: Фоліант, 2013. 488 с. + 72 іл.

8. Дутчак В. Культурно-мистецькі здобутки Капели бандуристів ім. Тараса Шевченка (США): до 100-річного ювілею колективу. ІХ Міжнародний конгрес українців. Мистецтвознавство. Культурологія. Збірник наукових статей (до 100 річчя Національної Академії наук України). Київ, 2019. С. 189–199.

9. Дутчак В. Мистецькі здобутки бандуристів української діаспори США. Американська історія та політика: науковий журнал. № 5. Київ, 2018. С. 86–95. DOI: <http://doi.org/10.17721/2521-1706.2018.05.86-95>.

10. Дутчак В. Капела бандуристів імені Тараса Шевченка: синтез бандурної і хорової творчості. Synergetic paradigm of Ukrainian choral culture: Collective monograph / Н. Karas et al. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. P. 28–52. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-035-3-2>.

11. Дутчак В., Жовнірович С., Шевченко М. «Дзвенить могутньо, святі бандури...». До 40-річчя Івано-Франківської муніципальної капели бандуристів. Монографія. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2009. 148 с.

12. Єсіпок В., Іваниш А. Творчий та історичний шлях Капели бандуристів імені Т. Шевченка. Young Scientist. № 1 (53). 2018. С. 139–143.

13. Карась Г. Музична культура української діаспори у світовому часопросторі ХХ століття: монографія. Івано-Франківськ: Типовіт, 2012. 1164 с.

14. Кирдан Б., Омельченко А. Народні співці-музиканти на Україні. Київ: Музична Україна, 1980. 184 с.

15. Китастий Г. Автобіографія (Капеля під патронатом Т. Шевченка). Китастий Г.Т. Вставай, народе. Твори для капели бандуристів, хори, солоспіви. К.: Музична Україна, 1996. С. 169–171.

16. Кубік О. Типологія ансамблів у бандурному мистецтві України та діаспори. Музичне мистецтво ХХІ століття – історія, теорія, практика: збірник наукових праць інституту музичного мистецтва Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [загальна редакція та упорядкування А. Душного]. Дрогобич – Кельце – Каунас – Алмати – Баку: Посвіт, 2019. Вип. 5. С. 183–192.

17. Самчук У. Живі струни. Бандура і бандуристи. Детройт: УВАН, 1976. 466 с.

18. Лісняк І. Академічне бандурне мистецтво України кінця ХХ – початку ХХІ століття: монографія. Київ: ІМФЕ ім. М. Рильського, 2019. 254 с.

19. Мандзюк Л. С. Ансамблево-виконавська творчість бандуриста: мистецтвознавчий та психолого-педагогічний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Х., 2007. 18 с.

20. Мішалов В. Культурно-мистецькі аспекти генези і розвитку виконавства на харківській бандурі: монографія. Харків: вид. О.Савчук, 2009. 347 с.

21. Морозевич Н. В. Бандурне мистецтво як культурне надбання сучасності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав.: спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво». Одеса, 2003. 16 с.

22. Хоткевич Г. Бандура та її репертуар / заг. ред., авт. передм. В. Мішалов; Фундація українознавчих студій в Австрії. Торонто; Харків: Фонд нац.-культурних ініціатив, 2009. 270 с.

23. Черногуз Ч. Кобзарська січ. До 100-річчя Національної заслуженої капели бандуристів України імені Г. І. Майбороди. Київ: КВІЦ, 2018. 156 с.

24. Яценко Л. Державна заслужена капела бандуристів Української РСР. К.: Муз. Україна, 1970. 83 с.

25. Ukrainian Bandurist Chorus. URL: www.bandura.org (дата звернення: червень 2023)..

References

1. 100 UCB, (2018). Ukrainian Bandurist Choir of North America named after T. Shevchenko. *With Ukraine in my heart* [in Ukrainian].

2. Bench-Shokalo, O. (2002). Ukrainian choral singing: Actualisation of customary tradition. Kyiv: Redaktsiia zhurnalu "Ukrainskyi Svit" [in Ukrainian].

3. Bobechko, O. Yu. (2013). Bandura art of the XX century in the context of feminisation processes. Doctor's thesis. Lviv: Mykola Lysenko Lviv National Music Academy [in Ukrainian].

4. Vavryk, O. (2006). Kobzar schools in Ukraine. Ternopil: Zbruch [in Ukrainian].

5. Vyshnevskaya, S. V. (2011). The evolution of the phenomenon of singing in the bandura performance tradition. Lviv: Mykola Lysenko Lviv National Music Academy [in Ukrainian].

6. Dutchak, V. (2003). Ensemble type of bandura performance: history and modernity (introductory article). *Love Ukraine*. Ivano-Frankivsk: Plai, 3-12 [in Ukrainian].

7. Dutchak, V. H. (2013). Bandura art of the Ukrainian abroad of the XX - the beginning of the XXI century. Ivano-Frankivsk: Folio [in Ukrainian].

8. Dutchak, V. (2019). Cultural and artistic achievements of the Bandurist Chapel named after Taras Shevchenko (USA): to the 100 th anniversary of the collective. IX Mizhnarodnyi konhres ukrainistiv. *Mystetstvoznavstvo. Kulturolohiia. Zbirnyk naukovykh statei (do 100 richchia Natsionalnoi Akademii nauk Ukrainy)*. Kyiv, 199 [in Ukrainian].

9. Dutchak, V. (2018). Artistic achievements of bandurists of the Ukrainian diaspora in the USA. American history and politics. Kyiv. *Naukovyi zhurnal*, 5, 86–95. DOI: <http://doi.org/10.17721/2521-1706.2018.05.86-95>

10. Dutchak, V. (2021). Taras Shevchenko Bandurists' Chapel: a synthesis of bandura and choral

works. Synergetic paradigm of Ukrainian choral culture: Collective monograph / H. Karas et al. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 28–52. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-035-3-2> [in Latvian].

11. Dutchak, V. H., Zhovnirovych, S. Ya., Shevchenko, M. O. (2009). Ring mightily, holy banduras ... : To the 40th anniversary of the Ivano-Frankivsk Municipal Bandura Chapel. Ivano-Frankivsk: New Dawn [in Ukrainian].

12. Yesypok, V., Ivanysh, A. (2018). The creative and historical path of the bandurist chapel named after T. Shevchenko. *Young Scientist*, 1 (53), 139–143 [in Ukrainian].

13. Karas, H. (2012). The musical culture of the Ukrainian diaspora in the global time-space of the 20th century. Ivano-Frankivsk: Typovit [in Ukrainian].

14. Kyrдан, B., Omelchenko, A. (1980). Folk singers-musicians in Ukraine. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].

15. Kytastyi, H. (1996). Autobiography (Chapel under the patronage of T. Shevchenko). Kytastyi H.T. Get up, people. Works for the bandura band, choirs, solos. Kyiv: Muzychna Ukraina [in Ukrainian].

16. Kubik, O. (2019). Typology of ensembles in bandura art of Ukraine and diaspora. Proceedings of the Musical art of the XXI century – history, theory, practice. Drohobych: Posvit, 183–191 [in Ukrainian].

17. Samchuk, U. (1976). Live strings. Bandura and bandurists. Detroit: UVAN [in Ukrainian].

18. Lisniak, I. (2019). Academic bandura art of Ukraine of the end of the XX – early XXI century. Kyiv: IMFE named after MT Rylsky NAS of Ukraine [in Ukrainian].

19. Mandziuk, L. S. (2007). Ensemble-performing creativity of a bandura player: art criticism and psychological-pedagogical aspects. Extended abstract of candidate's thesis. Kharkiv: Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts [in Ukrainian].

20. Mishalov, V. (2009). Cultural and artistic aspects of the genesis and development of performance at the Kharkiv bandura. Kharkiv: vyd. O. Savchuk [in Ukrainian].

21. Morozevych, N. V. (2003). Bandura art as a cultural heritage of modernity. Extended abstract of candidate's thesis. Odesa: Odesa National A.V. Nezhdanova Academy of Music [in Ukrainian].

22. Khotkevych, H. (2009). Bandura and its repertoire. Toronto. Kharkiv: Fond nats.-kulturnykh initsiatyv [in Ukrainian].

23. Chornohuz, Ch. (2018). Kobzarska Sich. To the 100th anniversary of the H. I. Maiboroda National Honoured Bandurist Choir of Ukraine. Kyiv: KVITS [in Ukrainian].

24. Yashchenko, L. (1970). State Honoured Chapel of Bandurists of the Ukrainian SSR. Kyiv: Muz. Ukraina [in Ukrainian].

25. Ukrainian Bandurist Chorus. Retrieved from: www.bandura.org.

*Стаття надійшла до редакції 05.07.2023
Отримано після доопрацювання 08.08.2023
Прийнято до друку 16.08.2023*